

Література:

1. Святитель Лука. Архієпископ Сімферопольський і Кримський (професор Войно-Ясенецький). Я полюбив страждання... Акафіст Свт. Луці Кримському [текст]. – Глибока: “Благодатний Вогонь”, 2013. – 188 с.
2. Войно-Ясенецький В. Ф. (Святитель Лука). Наука и религия. – 2-е изд., стер. – Симферополь: ОАО “Симферопольская городская типография” (СГТ), 2009. – 160 с.

**Мойсєєнко В. О., Канюра О. А.,
Шостка І. П., Тарченко Н. В.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
moysyenko_vo@ukr.net**

КИЯНИН О. ПИМЕН – ТАЛАНОВИТИЙ ЦЕРКОВНИЙ КОМПОЗИТОР, ІКОНОПИСЕЦЬ, БУДІВЕЛЬНИК ПРАВОСЛАВНИХ ХРАМІВ

Нащадок роду дворян Соболевих Леонід Аркадійович Соболев народився в революційному 1917 році в Києві (рис. 1). Його батьки не емігрували, а залишилися жити в Києві на Трьохсвятительській вулиці, де і виріс майбутній будівельник першого собору, зведеного в столиці України в роки незалежності [1, 2, 3]. Як згадував сам Леонід Аркадійович, “мама грала на фортепіано, викладала в школі музику, батько - малювання. Вони отримували дуже мало, ми перебивалися з хліба на воду, але жили чесно, дружно, і все вірували в Бога”. Він пам’ятав, як скидали дзвін з дзвіниці Софії Київської, як осколки летіли до Хрещатика і люди зі сльозами збирали їх - осколки віри. Не раз розповідав про те, як по бруківках в нічній тиші шастали чорні воронки, везучи ворогів революції на Лук’янівку, як закрили, а потім підірвали Михайлівський собор, як монахи перейшли молитися в улюблену з дитинства Трьохсвятительську церкву, побудовану, за переказами, рівноапостольним князем Володимиром і перебудовану святителем Петром Могилою. Як закрили, а потім підірвали і цю церкву, де він з дитинства прислужувався у вітарі, як старенький настоятель отець Микола служив останню літургію і зі сльозами обходив приречений на смерть храм, цілуючи намолені стіни і стародавній іконостас. Віра не заважала йому жити мирським життям. Леонід Аркадійович закінчив музичну школу, модні в передвоєнні роки курси радистів і парашутистів. Наближалася урочиста хвилинка отримання диплома гідромеліоративного інституту. Він пам’ятав також, як в 1941-му його мати Євдокія Соболева, вчителька музики київської середньої школи, в один з перших днів війни отримала відразу дві похоронки - на молодшого сина Володю і чоловіка Аркадія, як осяяла Леоніда хрестом перед його відходом на фронт, який наближався до Києва. Студенти останнього курсу мобілізації не підлягали, тому вирішили йти на фронт добровольцями і після декількох днів

риття окопів на західній околиці Києва заявили в інституті про відхід в армію. Бухгалтерія видала стипендію на півроку вперед, а воєнрук майор Ткач через добу зачитав наказ про присвоєння офіцерських звань. Серед новоспечених лейтенантів був і Льоня Соболев, який ще в інституті відрізнявся влучною стрільбою з гвинтівки... Його направили в окремих саперний батальйон і відправили захищати Київ. В один із серпневих днів, підбивши німецький танк, він кинувся зі зв'язкою гранат під інший і був важко поранений. Принагідно, що бій за оборону Києва, в якому отримав важке поранення молодий лейтенант Леонід Соболев, проходив в районі Жулян 1 серпня 1941 року – в день пам'яті Серафима Саровського. Саме цим ім'ям на честь великого угодника Божого наречуть його через 59 років, за рік до кончини, при постригу у велику схиму. А при постригу в чернецтво Леоніда Соболева назвали Пименом, в пам'ять угодника Києво-Печерського Пимена Багатохворобливого. Такий був його хрест – нести тягар хвороб все життя. У 1947 році Леонід Соболев закінчив духовну семінарію. Перший приход його був у Бортничаях, де він звів і перший свій храм - маленьку Покровську церкву. Тут проявився і його талант художника – не маючи можливості купити ікони для нової церкви, отець Леонід сам намалював близько півсотні ікон. Після закриття у 1961 році Києво-Печерської лаври, до церкви села Троєщина, куди перевели отця Леоніда, перенесли частинки мощей лаврських святих. Історія будівництва храмів (старого, побудованого в 1960-і роки, і нового, побудованого в 1997 році) заслуговує окремої розповіді. За задумом о. Пимена, базуючись на спогадах дитинства, коли бував у "Скиту Пречистої" у Церковщині, архітектура маленької, збудованої ним, Свято-Духівської церкви на Троєщині нагадувала зруйновану в радянські часи церкву "Різдва-Богородицьку" в Церковщині. А коли все ближче і ближче до церкви став підходити Київ, зносячи потихеньку Вигурівщину, отець Пимен вирішив побудувати великий храм. Дозволу на його споруду довелося домогатися в самих верхах колишнього Союзу. В 1997 році це був перший собор, збудований у Києві за роки незалежності (рис.3). Отець зробив власний внесок коштів в будівництво цього храму. Він перейшов жити в церковну комірчину з маленьким віконцем (келію). Багато хто дивувався: "Отче, а якщо влада забере храм, зруйнує?! Ви ж на вулиці опинитеся!". "У Отця Небесного обителів багато!", – посміхаючись, відповідав отець Пимен. Вирішено було при храмі створити невеликий монастир - скит, де б перебували ченці і найбільш віруючі парафіяни.

В 1998 р. Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Володимир благословив отця Серафима бути скитонаачальником Свято-Духівського скиту (рис. 2) Києво-Печерської лаври, перетвореного зі старої церкви. Отець Пимен, як кожна інтелегентна людина і громадянин, був особистістю політично освіченою, співпереживав і оцінював політичні події в країні і в світі. Зберігся його лист-телеграма (1975) в Білий дім, в якому він звертався до президента США з проханням припинити дискримінацію над чорношкірим пастирем, ув'язненим у в'язницю за діяльність на захист негрів християн. Крім бойових нагород, він був нагороджений орденом Дружби народів, довгий час балотувався в місцеві органи влади. Він виховав цілу плеяду молодих священиків, ченців. Серед його духовних чад і о. Димитрій Горак, нинішній

настоятель Свято-Троїцького собору. Отець Серафим писав духовну музику, сам виконував і часто співав, сам вирощував виноград, готував вино для причастя і пригощав ним своїх гостей. Інколи для освячення молодят під час вінчання клав білих голубів в спеціальний ящик і випускав їх у небо, благословляючи на вічне кохання, адже голуб-символ Святого Духа і Миру, а також - щирої любові, злагоди й ніжності.

Помер схиархимандрит Серафим, як і його небесний покровитель преподобний Серафим Саровський, в молитві. Він довго не покидав в той день, 22 серпня 2000 року, храм після Літургії. Йому стало погано з серцем, і парафіяни викликали “швидку”. Але старець сказав: “Не хочу в лікарню, хоч померти в храмі”, за бажанням небіжчика його залишили в святому місці біля храму. Над могилою побудували альтанку, тут завжди багато віруючих, могила вкрита квітами. Під час похорону сталося диво – в скиті оновилися відразу три ікони. Спершу вицвілі, вони раптом почали переливатися, пульсувати світлом – і фарби на них стали яскравими і свіжими. Але ще більшим дивом було саме життя отця Серафима – кілька десятиліть він, інвалід першої групи, жив з діагнозом “рак”. І люди, що жили поруч з ним, теж на роки забували про свої, часто невиліковні, хвороби - і ті відступали. Невеликий скит на околиці Києва зараз знають у всьому світі. Сюди приходять листи з усіх куточків України, з Німеччини, Голландії, Швеції. У скиту є свої сервер і сайт в Інтернеті - батюшка хоч і не був грамотний в комп’ютерній техніці, але благословив його створення, коли дізнався, що з його допомогою можна і проповідувати Слово Боже, і допомагати знайти себе у світі тим людям, які себе втратили. Особливо його доброту відчували на собі діти і тварини (коти, собаки) та голуби. Сюди часто приходять солдати: і помолитися, і по господарству допомогти - їх батькам батюшка навіть відправляв листи- подяки. У скиті діє недільна школа, працює недільна бібліотека. І в ньому цілодобово моляться – за нас. Як заповідав Леонід Соболев, отець Леонід, отець Пимен, отець Серафим, який прожив життя, гідне поваги, любові, пам’яті.

Схиархимандрит Серафим
(Соболев)

Рис. 1. Схиархимандрит
Серафим (Соболев)

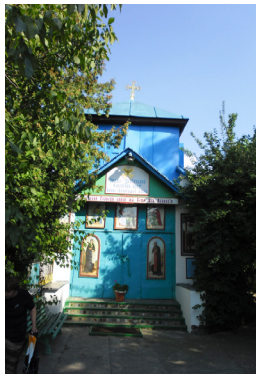

Рис. 2. Свято-Духівський
скит. Київ, 2013р.

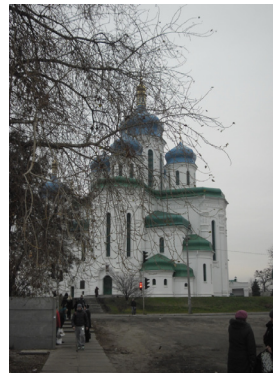

Рис.3. Храм Святої Трійці.
Київ, 2020 р.

Література:

1. Зноско В. Христа ради юродивый иеросхимонах Феофил, подвижник и прозорливец Киево-Печерской Лавры (с историческими комментариями). Репринтное изд. 1906 г. – К.: 2001. – С. 46-48.
2. Київ: Енциклопедичний довідник / За редакцією А. В. Кудрицького. – К.: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1981. – 736 с.
3. Монастири и храмы Киева. Справочник-путеводитель, составитель Александр Кандинский. – Киев, 2009. – 50 с.

Черкасов В. Г., Дзевульська І. В., Маліков О. В.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
alexandrvm@ukr.net

ДУХОВНІ ТА МОРАЛЬНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ

В медичному університеті перша наука, що наближує студентів до майбутньої лікарської діяльності та закладає підвалини спеціалізованих знань – анатомія людини. Кафедра анатомії людини – перший важливий рубіж, що мусять подолати колишні абітурієнти. З вивчення анатомії починається пізнання медицини. Анатомія є першою сходинкою, що забезпечує формування лікарського мислення, закладаючи підґрунтя професійних знань. Без оволодіння анатомічним матеріалом набути спеціалізованих навичок майбутньому лікареві неможливо. Якості, притаманні лікарю – почуття відповідальності та обов'язку, працьовитість, стриманість, доброзичливість, чуйність і повага до людей, мають виховуватись при викладанні першого предмету медичного профілю – анатомії людини.

Бачення мертвого тіла, зустріч із трагізмом смерті, розуміння відповідальності майбутнього лікаря за здоров'я та життя людей лякають слабких, проте загартовують сильних. Колишні учні, які лише вчора мріяли про медицину, переконуються у величчї тих завдань, що їм доведеться здолати впродовж навчання. Адже саме з цієї сходинки життя беруть початок витoki єдності лікарської майстерності і духовності, благородства і гуманізму [1, с. 140].

Моральне виховання студента характеризує міру його розвитку і саморозвитку переконань, моральних цінностей, умінь, знань і здібностей, які студент виявляє в різних ситуаціях моральної діяльності та морального вибору. Отже, перед викладачами вищих медичних закладів стоїть головне завдання – підготовка людини відповідальної, здатної самостійно оцінювати події навколо себе й будувати свою діяльність відповідно до інтересів оточуючих людей. Вирішення цього завдання пов'язане з формуванням стійких духовних та моральних властивостей людини.

Значний інтерес до проблем морального виховання особистості представляли вітчизняні мислителі ще з періоду Київської Русі – Святослав,